

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Gaetano Donizetti:
LUCIA LAMMERMOORSKA

OPERA – GLEDALIŠKI LIST: ŠT. 3 – 1954-55

PREMIERA DNE 26. NOVEMBRA 1954

Besedilo napisal:
Salvadore
Cammarano

Prevedel:
Pavle Oblak

Dirigent:
Samo Hubad

Režiser:
Edvard Rebolj

Scenograf:
inž. arh. Ernest Franz

Vodja zbora:
Jože Hanc

Osnutki kostumov:
akad. slik. kost.
Alenka Bartl-Seršova

Izdelava kostumov:
Gledališke krojačnice
pod vodstvom Cvet
Galetove in Jožeta
Novaka

Inspicient:
Milan Dletz

Odrski mojster:
Jože Kastelic

Razsvetljava:
Silvo Sinkovec

Lasulje in maske:
Janez Mirtič,
Emilija Sancinova in
Tončka Udermanova

Gaetano Donizetti:
LUCIA
LAMMERMOORSKA

OPERA V TREH DEJANJIH (SESTIH SLIKAH) —
PO NOVELI WALTERJA SCOTTA

Lord Henrik Ashton	Simeon Car Vekoslav Janko Franc Langus Samo Smerkolj
Lucija, njegova sestra	Sonja Hočevarjeva Nada Vidmarjeva
Sir Edgard Ravenswood	Miro Brajnik Gašper Dermota Janez Lipušček
Lord Artur Bucklaw	Gašper Dermota Ljubo Kobal
Rajmund Bidebent, Lucijin vzgojitelj	Zdravko Kovač Friderik Lupša Danilo Merlak
Alisa, Lucijina družica	Sonja Drakslerjeva Cvetka Součková
Norman	Slavko Štrukelj

Dame in kavalirji, vojaki, paži.
Godi se na Škotskem na gradu Ravenswood in ob
razvalinah gradu Wolfscrag.

GLEDALIŠKI LIST · OPERA

1954

ŠTEV. 3

1955

V. V.:

GAETANO DONIZETTI

Bil je po darovitosti med najbogatejšimi, po poreklu najsiromašnejši med skladatelji prejšnjih časov. Oče tkalec, mati šivilja, kletno stanovanje v predmestju severno-italijanskega mesta Bergamo, šest otrok: tako je zagledal polmrak sveta leta 1797 Gaetano v družini Donizettijevih, v kateri se je do tedaj podedovala samo revščina in jetika. Ko je shodil, se je družini prvokrat nasmehnila sreča; oče je dobil stalno službo vratarja v zastavljalnici. Tako je lahko začel misliti, da dá otrokom dragocenost, ki je sam ni imel: šole. Seveda ni mislil na muziko, a ta se je pojavila kdove od kod kar pri dveh sinovih. Tu je bil stric, ki se je z njo prikopal do skromnega kruha pri mestni godbi, za svetovalca in prvega učitelja. Tu je bil na srečo prav sredi Bergama izvrsten muzik in pedagog Simon Mayr, ki je bil tiste dni slaven operni skladatelj in ki ga je poznalo pol glasbene Evrope. Tako se je z vlogo pevkov bergamske bazilike pričela glasbena izobrazba obeh Donizettijev, najstarejšega Giuseppa in najmlajšega med sinovi, Gaetana. Pač njihov oče — proletarec ni mogel takrat niti sanjati, da bo prvi od njihju najvišji muzik na sultanovem dvoru v Carigradu, drugi pa dvorni komponist cesarja na Dunaju in svetovno slaven skladatelj!

Z devetimi leti je že bil Gaetano sprejet na pravkar ustanovljeni bergamski konservatorij, a v tretjem letu glasbenega šolanja bi ga skoraj doletela katastrofa. Njegov glas za vlogo cerkvenega pevkca ni bil dosti vreden, zato bi moral po takratnih pravilih pustiti glasbeno šolo. Modrost Simona Mayra, ki je že v preprostih šolskih nalogah spoznal izredno lahkotnost dečkove glasbene fantazije, je diplomatsko objadrala stroga šolska pravila. Tako je Gaetano ostal na šoli v oddelku za cembalo in kompozicijo do svojega sedemnajstega leta, ko se je prvokrat napotil v svet, v kompozicijsko šolo k znamenitemu patru Stanislavu Mattei v Bologni, od koder je pet let prej izšel Rossini. Ni dal zaman Mayr ljubljenu učenca na pot sijajnega izpričevala, vseh mogočih priporočil in še štipendije bergamskih gospodov. Tudi v Bologni je Donizetti prekosil vse součence, vsrkal v sebe vso strogo učenost kontrapunkta in se po dveh letih vrnil domov v Bergamo. Šole mu niso mogle dati sedaj ničesar več, izpričevala si je moral poslej pisati sam s svojimi deli.

Začetek umetniške kariere za Donizettija ni lahak. Nehote ga grize misel, da sta bila z njegovimi leti Mozart in Rossini že slavna po vsej Evropi. On sam mora šele skrbeti, kako se bo postavil na lastne noge. Maše, psalmi, kvarteti, ki jih piše, mu pri tem bore malo pomagajo.

Ve tudi, da domači v revščini od njega čakajo pomoči. Oče ga sili, naj bi sprejel mesto organista pri kaki cerkvi. Sin ga z nasmehom zavrača: »Z malim ste zadovoljni, signor Andrea, vaš sin pa je drugih misli.«

Te druge misli mu uhajajo na opero. Toda v tistih časih ima smisel pisati opero le, če imaš zanjo naročilo od teaterskega impresarija. Le kako priti do naročil? Pomaga mu Mayr s svojim slovesom in poznanstvi. Operni prvenec za gledališče v Benetkah mu ne prinese ne hvale, ne graje. Napravil je ravno toliko vtisa, da mu zagotovi naročilo za drugo opero; ta mu prinese še tretje naročilo iz Mantove, kjer se pa končajo ti prvi trije poizkusi s polomom. Bilanca ni ravno sijajna za začetek: od treh partij dve izgubljeni, ena remi. Donizetti se vrne domov, se poglobi v študij klasikov in zopet piše cerkveno ter komorno muziko. S 24 leti je še vedno reven in neznan skladatelj. Vendar ne odneha, pokoncu ga drži železna volja in zaupanje učitelja — prijatelja Mayra.

Končno pride zanj veliki trenutek. Zopet po Mayrovi zaslugi mu pade v naročje operno naročilo od rimskega Teatro Argentina, od koder je šest let prej nastopil pot po svetu »Seviljski brivec«. Donizetti ve, da gre sedaj za biti ali ne biti, za čast in za kruh. Brez odlašanja podpiše pogodbo in odpotuje v Rim. To je njegova tretja, odločilna pot v svet.

Mayrovo ime odpre mlademu Donizettiju vrata v salone rimske meščanske družbe, kjer se zbirajo umetniki vseh področij. Nadaljnjo pot si utira sam s simpatičnim, skromnim nastopom in prikupno zunanostjo, s katero ga je za nameček glasbenemu talentu obdarila narava. A vse to ne bi pomenilo ničesar, da ni njegova opera »Zoraida« ob premieri doživela navdušenega priznanja. Donizetti doživlja svoj prvi triumf. Ko ga po tretji predstavi spremlja navdušena množica domov z baklami in godbo, joka od nepričakovane in vendar pričakane sreče. Sedaj se začenja njegova prava umetniška pot in skladateljska slava.

A njegova sreča je zaenkrat še opoteča, vsaj v očeh uglednega rimskega advokata Vassellija, ki mu odbije prošnjo za roko hčerke. Vendar Donizetti tudi tu ne popusti. Navadil se je potrpljenja: Vasselli bo njegov tast, če ne sedaj, pa čez nekaj let, ko si bo nabral dovolj slave in denarja. Dela ima sedaj čez glavo, ker pričenjajo naročila za nove opere kar deževati. Najprej iz Napolija, ki je že po stoletni tradiciji eden opernih centrov Italije in ki priraste Donizettiju k srcu bolj od rodnega Bergama. Tu se naseli stalno za dolga leta vse do odhoda v tujino, in kadar ga bo v tujini grizlo domotožje po domovini, bo to domotožje po Napoliju.

Tu v Napoliju se leta 1822 prvič srečajo trije veliki skladatelji, ki jih bo kasneje vezalo prijateljstvo in še kasneje zgodovina italijanske opere do Verdija: Rossini, Donizetti, Bellini. A sedaj še ni pravi čas za sklepanje prijateljstev. Petindvajsetletni Donizetti ima za seboj šele prvi uspeh. Njegov umetniški vzornik Rossini ima le pet let več od njega, a je že svetovno slaven in visok gospod. Bellini je na drugi strani štiri leta mlajši od Donizettija; kot učenec na konservatoriju in kot njegov občudovalec se zadovolji s srečo, da sme biti njemu predstavljen.

Med vsemi tremi je Donizetti najplodovitejši; do konca življenja bo napisal preko 70 oper. Ko mu enkrat začno prihajati naročila, jih napiše večkrat po dve, tri, celo štiri na leto. Kdo bi vedel le za njih naslove danes, ko so se po dobrih 100 letih obdržale na odrih le štiri ali pet izmed vseh! Čudna je usoda umetniških del v časovnih in geografskih koordinatah, skrivnosten je mehanizem sita, skozi katero presegavata ta dela čas in okus. Nekatere izmed Donizettijevih oper so sprejete precej hladno že takoj v začetku in po nekaj večerih zatonejo v pozabo za vedno, druge napolnijo gledališče tudi do štiridesetkrat zaporedoma, a kljub temu ne prodro v druga mesta. Tretje napravijo pot po gledališčih v Italiji, a ne pridejo preko meja, četrte poprimejo včasih že kmalu po prvi izvedbi velika mesta v tujini, Madrid, Dunaj, London, Pariz. A tudi življenjska doba teh izbranih je tako različna; pet, deset, trideset let. Nekatere, za katere se je zdelo, da se ne morejo postarati, izhirajo po petdesetih letih in se pogreznejo v grobnice gledaliških arhivov.

*

Prvo delo trajnejše vrednosti napiše Donizetti šele po osmih letih uspešne skladateljske kariere, ko mu je trintrideset let. Morda je res, da ga k temu vzpodbode tekma z Bellinijem, s katerim pišeta istočasno za isto milansko gledališče, Donizetti »Ano Boleyn«, Bellini »Son-nambulo«. Morda ga je res prej večkrat zavedla v površnost fantastična lahkotnost ustvarjanja, kot so jo imeli v zgodovini glasbe le redki skladatelji z Mozartom na čelu. Večkrat se zgodi, da se iz vesele družbe umakne za pol ure v sosedno sobo in se vrne z idealno arijo ali duetom ali finalom opere, s katero se tedaj pravkar ukvarja. In vendar je med najlepšimi njegovimi stvaritvami mnogo njih, ki so nastale na tak način, n. pr. prav tenorska arija iz zadnjega dejanja »Lucije«. Tako napiše včasih celo opero v nekaj dneh. Dve leti po »Ani Boleyn« se obrne nanj v stiski impresarij gledališča, ki mu je umanjkal komponist za dogovorjeno novo delo. Do začetne predstave je vsega štirinajst dni. Donizetti z ogorčenjem odbije predlog, naj bi glede na kratek čas pre naredil novo opero iz fragmentov svojih prejšnjih del, vendar zagotovi pomoč. »Tebi teden dni, meni teden dni, da vidimo, kdo od naju ima več korajžel« pravi osuplemu libretistu Romaniju, na katerega se je zmeraj jezil, da vse obljubi, a ničesar ne napravi ob dogovorjenem terminu. Če je tokrat držal besedo libretist, kako je ne bi Donizetti! In rezultat, ki bi bil pri drugem skladatelju bržkone nemogoče skrupucalo, se pri Donizettiju imenuje »Elisir d'amore« (Ljubavni napoj), opera, ki je preživela stoletje in ostala živa do danes.

Leto zatem piše za gledališče Scala v Milanu opero »Lucrezia Borgia«. Ni dovolj, da ima borbe s cenzuro in pravdo z namišljenimi potomci Lukrecije, ki hočejo preprečiti uprizoritev. Zopet nima pravi čas libreta v rokah. Zato si pregleda spisek pevcev, ki jih ima na razpolago, napravi načrt razdelitve vlog in napiše pol opere brez besedila, drugo polovico pa potem, ko dobi v roke libreto. Ta čas pa se mora za kazen mučiti libretist, kako bo spravil svoje verze pod Donizettijeve melodije, do prve skušnje je namreč samo še osem dni.

Naslednjega leta 1834 dobi prvič povabilo iz Pariza, ki je kulturni center takratne Evrope posebno še v operni umetnosti, da napiše opero za Teatro degli Italiani. Zadnjikrat se snide tam velika italijanska trojica. Rossini je že nehal komponirati, čeprav ima pred seboj še

štirideset let življenja; sedaj ima v rokah vodstvo italijanskega gledališča v Parizu, in je zanj naročil poleg Donizettija novo opero tudi Belliniju, ki mu teče zadnje leto kratkega življenja. Tako se znajdetata ta dva že tretjič v tekmi, v kateri trumfira Bellini s »Puritanci«. Donizettiju je dolga in premišljena priprava prej škodila kot koristila. Kljub začasnemu uspehu zatone nova njegova opera prej kot druga, spontaneje nastala dela.

Zato pa po povratku v domovino prihodnje leto prekosi ne samo Bellinija, ki ga žal ni več med živimi, temveč tudi samega sebe z mojstrskim delom »Lucia di Lammermoor«, ki sproži že ob prvi izvedbi pravi delirij navdušenja in ki izvabi kasneje tudi Rossiniju ob kratkem pregledu partiture priznanje: »To je najboljša Donizettijeva opera.«

Skladatelju je tedaj 38 let. Slaven je in bogat, živi v srečnem, idiličnem zatišju zakona, kadar ga priprave novih oper ne izvabijo na potovanja, skladateljsko delo združuje s profesuro na neapeljskem konservatoriju. V tej zreli dobi ga pretresejo hudi udarci usode, med katerimi ga najhuje potre smrt zvesto ljubljene žene. Zameri se mu tudi ljubljeni Napoli, ker so ga z obljubo direkture konservatorija potegnili za nos. Zato mu o pravem času pride ponovno vabilo v Pariz. Tokrat ga vabi Grande Opera, kamor so pripuščeni na oder samo veliki skladatelji z gloriolo svetovne slave.

Seveda ne manjka tam zavisti, nasprotnikov in intrig v velikem slogu, ki so disgustirale celo Rossinija, čeprav jim je bil vse drugače dorasel. In ker trajajo priprave za uprizoritev njegove velike opere »Mučenci« celo poldrugo leto, napiše med tem za Opera Comique lahkotnejšo »Figlia del reggimento«, ki doživi samo v prvih petdesetih letih na tem odru tisoč izvedb. S prihodnjo veliko opero »La Favorita« si pridobi celo hvalo Wagnerja, ki je tedaj v Parizu in ki skomponira kvartet na najlepše melodije te opere. Ko ga je sedaj s slavo ovenčala tudi najizbranejša publika Pariza, so njegova vračanja v domovino podobna pravim triumfalnim pohodom.

Na koncu se mu pokloni še druga velika prestolnica Evrope — Dunaj, kjer sprejme častno službo cesarskega dvornega komponista in vodstvo dvorne kapele. In še vedno piše neutrudno iz leta v leto nove opere, med drugimi za Dunaj »Lindo di Chamonix«, za Pariz svojo mojstrsko komično opero »Don Pasquale«. Ker venomer niha na potovanjih med Dunajem in Parizom, si da napraviti posebno kočijo, da lahko izrabi potovanja za pisanje novih partitur.

Ob teh največjih zunanjih uspehih pa se mu vedno pogosteje pojavlja občutek življenjske praznote, domotožje po Italiji in misel na smrt. Obenem ga muči vedno hujši glavobol kot znanilec usodne bolezni, ki jo pariški zdravniki označujejo kot preutrujenje živcev, ki pa napreduje nezadržno in neizprosno do popolne omračitve duha.

Po dveletnem životarjenju v umobolnici blizu Pariza se posreči svojcem in prijateljem spraviti ga v domovino. A sedaj je že prepozno; on, ki ga pozna vsa Evropa, ne prepozna nikogar in ničesar več: ne rodnega mesta, ne prijateljev, ne svojih melodij, s katerimi ga skušajo zdramiti k zavesti. Iz topega ždenja ga spomladi leta 1848, na pragu novega časa, odreši smrt.

NADA VIDMARJEVA

*poje pri premieri Donizettijeve
»Lucije Lammermoorske« na-
slovno vlogo.*

DONIZETTI IN SLOVENSKA OPERA

Donizettijeve skladbe so bile v klavirskih izvlečkih dokaj znane v ljubljanskih družinskih glasbenih krožkih in ni zato čudo, če so že kmalu zašle tudi na sporede glasbenih prireditev čitalniške dobe. Poslušali so jih radi tudi zunaj Ljubljane, bodi da so se jih lotili sami domači člani, bodi da je spored takih prireditev poživljalo dobrovoljno gostovanje naših pevcev iz »velikega« sveta. Tako je bilo v Cerknici ali bližnji okolici, kadar sta se doma pojavila Fran Gerbič in njegova žena Mila — Čehinja, poživljajoča s svojimi nastopi prireditev v mirni provincialnosti slovenskega podeželja tega časovnega obdobja.

Takisto se je pojavil Donizetti na odru mladega slovenskega gledališča kmalu po ustanovitvi Dramatičnega društva, seveda brez posebnih zahtev za ustrezno operno uprizoritev,

temveč še docela v sporedu in slogu čitalničnih prireditev. Tako je poleg nekaterih arij in recitativ iz posameznih Verdijevih ali Webrovih oper prispel na spored tudi Donizetti, na primer ob zaključku sezone 1870/71, ko je 30. aprila Dramatično društvo dovolilo benefico mnogo obetajočemu slovenskemu tenoristu in nosilcu glavnih vlog v živahno uprizarjanih operetah na slovenskem odru teh let Ivanu Medenu. Prav iz Donizettijeve opere »Lucia di Lammermoor« je zapel Edgardovo arijo iz zadnjega dejanja ter povezal s finalom zbora.

Tik pred nasilnim koncem prvega obdobja mladega slovenskega gledališča se je Donizetti vnovič pojavil na slovenskem odru in to prav ob zadnji predstavi sezone 1877/78, ki je bila hkrati zadnja pred naslednjo težavno obnovitvijo sloven-

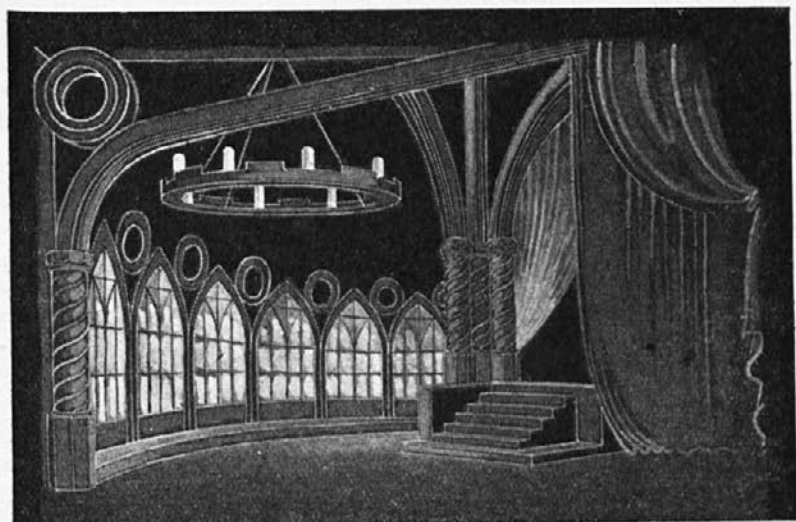
skega gledališča v drugih pogojih. Ta mah so uprizorili za benefico učiteljici, pevki in igralki Dramatičnega društva Dragoili Odijeji Saint-Georgesovo in Bayardovo opereto v dveh dejanjih »Marija ali hči polkova«. Opereto je po nemški »Die Tochter des Regiments« in po hrvaški priredbi Spira Dimitrijeviča poslovenil režiser Jos. Gecelj. Uprizoritvi, ki sta ji godbo napisala Donizetti in A. Müller, je dirigiral kapelnik Stöckl. Nedvomno gre pri tem za prirejeno Donizettijevo opero »La fille du regiment«, ki v svoji operni obliki ni zagledala slovenske uprizoritve v Ljubljani, temveč jo je šele v sezoni 1903/04 v režiji Otmarja Langa in z dirigentom Pavlom Hellerjem uprizorilo ljubljansko nemško gledališče.

Kljub že začetnemu velikemu opernemu zanosu po rednem začetku slovenske opere s sezono 1892/93 pa Donizetti vseeno ni doživel hitrega sprejema v slovenski operni repertoar. Komaj v sezoni 1894/95 se je vnovič pojavil v omejeni obliki kakor 25 let pred tem. Za svojo benefico si je izbral češki pevec Václav Beneš, član slovenskega opernega ansambla, veliko arijo iz prizora smrti v 3. dejanju »Lucie di Lammermoor« in jo zapel avditoriju svojih poslušalcev. Če bi sodelili po teh odlomkih, bi mogli misliti, da se je slovenska opera s posebno neodločnostjo in skrajno previdnostjo pripravljala na uprizoritev Donizettija.

Vendar ni »uprizoritev prve polne Donizettijeve opere na slovenskem odru pomenila nobenega pravega odkritja ali posebnega glasbenega razodetja. Slo je pri tem za uprizoritev prve Donizettijeve opere v slovenščini, za kar so ob desetletnici obstoja Slovenske Opere izbrali njegovo opero v štirih dejanjih »Favoritinja«, ki ji je besedilo napisal Evgen Scribe. Uprizorili so jo prvič 7. februarja 1902 v režiji

Adolfa Dobrovolnega, dirigiral pa je B. Tomaš. Kaže, da je ta uprizoritev bila ena izmed skrbno pripravljenih, pevci (med njimi v tedanji sestavi slovenskega opernega ansambla Romanova kot Leonora, Olszewski kot Fernando, Urih kot kralj Alfonz, Vašiček kot prior Baltazar in Noemi kot Ines) so do neke mere opravili svojo dolžnost, da si je v igranju manjkalo predstavi pravega italijanskega temperamenta. Za sodobno raven našega opernega občinstva je bilo značilno, da je moral kritika opozarjati, da opera ni težka, da je lahko umljiva in dostopna najširšemu občinstvu, k čemu da pripomore efektni libreto, kar naj tudi »uvažuje« občinstvo. Navzlic takim in podobnim vabilom so »Favoritinjo« v celem mogli uprizoriti le trikrat in zapustila ni domala nobenega posebnega spomina ne v operni kroniki ne v spominu uvaževanega domačega občinstva.

Vsekakor se je v tem obdobju imela Slovenska Opera boriti z dolgo vrsto težav, če se je hotela uveljaviti. Nedvomno predstave še niso po svojih, največkrat dokaj tveganih uprizoritvah dosegale ravni, ki bi ji mogli pripisati večjo vlogo kot samo vzgojno. Kot šestdesetletnik je januarja 1902 umrl Josip Noll, ki je skupno z Gerbičem ustanovil našo opero in v njej sodeloval kot pevec in zlasti kot režiser od vsega početka pa prav do svoje smrti. Ne rečemo, da je njegova smrt povzročila zastoj v razvoju naše opere, vendar je važno, da je z njegovo smrtjo nastala v organizacijskih potrebah neka praznina, ki jo je bilo treba izpolniti. In zdi se, da so odborniki Dramatičnega društva nekako ob tem času — oprti na mladega tajnika intendance Frana Govekarja, ki je v tem obdobju začel kazati določeno organizacijsko nadarjenost — prišli do spoznanja, s kakšnimi sredstvi bo možno obdržati pri življenju našo opero, ki ji

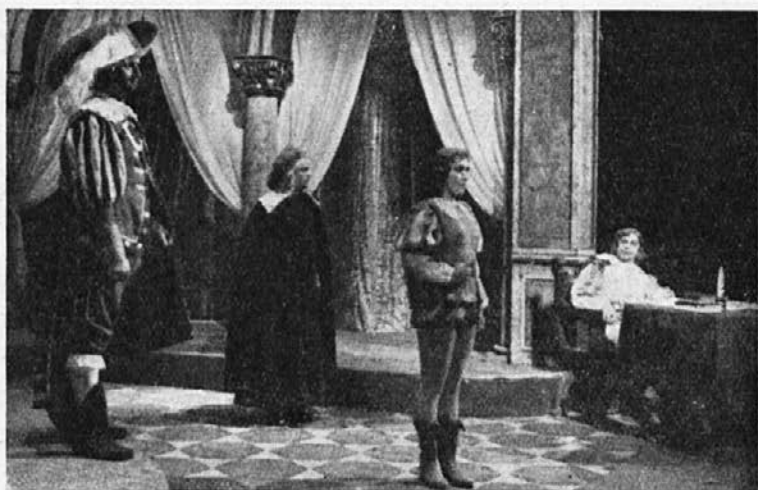

Osnutek za sceno v Donizettijevi »Luciji Lammermoorski«, ki ga je zasnoval inž. arh. Ernest Franz.

je leto za letom grozil konec, in s tem obdržati pri življenju tudi slovensko gledališče kot tako. Kmalu po letu 1892 se je začela razvijati Slovenska Opera na škodo domačih dramskih predstav, zdaj so ji gledališki navdušenci in v organizatorstvu se preizkušajoči mladi talenti namenili taisto podlago za razvojno možnost. Dramo so domala prepustili sami sebi, ves poudarek pa namenili operi, češ da nosi dohodek, da vzdržuje slovensko gledališče kot tako, ga podpira v neenakem konkurenčnem boju z nemškim gledališčem in mu skratka odpira vse razvojne možnosti.

Tako je nekako po desetletnici od ustanovitve Slovenske Opere prišlo obdobje, ki se je začelo z mrzličnimi pripravami, da se domača opera — četudi s pretežno tujimi pevskimi močmi — ohrani, izpopolni in dvigne na neko stopnjo umetniške ravni, ki bi skušala Slovenskemu gleda-

lišču vtisniti pečat najresnejše odrske in glasbene delavnosti. To je bilo obdobje, ki ga je skušal označiti previdni gledališki poročevalec vodilne slovenske književne revije »Ljubljanski Zvon« dr. Fran Zbašnik z besedami: »... Naše gledališče je v zadnjih letih sicer polagoma, a dosledno napredovalo...« Toda pomislek, ki je bil skrit v teh besedah, se je tikal zlasti vprašanja slovenske Drame, ki ga je skušal prevpiti veliki boben propagandne publicistike v domala vseh slovenskih listih, poskušajoč na tihem dopovedati nevarnost, ki grozi slovenskemu gledališču, če Nemci izoblikujejo svojo, v velikih začetnih težavah tičočo opero, ustanovljeno nalašč in prav proti razvijajoči se Slovenski Operi. Nikoli je niso presegli in zgodovina v tem ni dala prav bojaznim organizatorjem Dramatičnega društva. Še manj jim je dala prav sodobnost, ki je na

Prizor iz naše uprizoritve Verdijeve opere »Ples v maskah«. (Renato — Samo Smerkolj, Oskar — Sonja Hočevarjeva, Riccardo — Rudolf Francl.)

usta taistega previdnega Zbašnika že leta 1906 ugotavljala: »... v drami so itak Nemci pred nami...«

Sezone do jeseni 1906 so pokazale mrzlično delavnost odbora Dramatičnega društva, ki mu je poseben polet vzdajala organizatorska delavnost Frana Govekarja do časa njegovega mučnega spopada z Ivanom Cankarjem. Ta spopad se je v glavnem tikal Govekarjeve delavnosti v področju Drame, toda po obilici polemičnih člankov, pripomb in zapisov, ki jih je sprožil, pa je prešel takisto v področje opere in Govekarju je na mah pripadla dolžnost, da brani tudi razvoj opere v »njegovi eri«, in hitel je dokazovati, da je »stal operni repertoar na najvišjem umetniškem nivoju...«

Tako so se njegovi dokazi tikali uprizoritev »najslavnejših umetniških del svetovnih komponistov« na slovenskem odru (med katerimi po uprizoritvi

»Favoritinje« tudi Donizetti ni mogel izostati) in so vršičili v smelem Govekarjevem pozivu svojemu nasprotniku v gledališki polemiki v dosihmal ponižnem kamniškem lističu »Naš list« (ki se je v slovenski publicistiki uvedel prav po teh polemikah), naj povedó »vsaj eno gledališče na svetu, ki bi imelo v enakih razmerah v estetskem oziru enako visokoumetniški repertoire!...« Dasi je v vrsti teh polemičnih člankov marsikaj ostalo zabrisanega, je vendar marsikje udarila na dan resnica in z njo povezana umetniška odgovornost, ki se ni tikala nič manj dramskih kakor opernih predstav v slovenskem gledališču, marsikomu nejasna in prenekaterikrat tako zelo odločujoča provincialnost pogledov in perspektiv, ki je po svojem dosihmal zasmrajenem površju le redkokje našla poti za nove vidike.

Zdaj pa se je Govekar mogel trkati na prsi in izzivati, ko je šlo za to.

da nakljub polemiki s Cankarjem dokaže »svoje« zasluge za razvoj slovenskega gledališča, da navzlic svoji jezi prav zdaj pove še to, kar v sporu s Cankarjem še ni mogel: »... Jaz sem našel, pridobil in angažiral g. pl. Rezunova! Jaz sam sem znal ohraniti naši operi go. Skalovo in g. Ouřednika! In jaz sem rešil zavodu g. Betetta! Vse, kar se danes godi pri našem gledališču, vse, kar se igra in poje ter vsi, ki igrajo in pojo, so v prvi vrsti moja zasluga! ... A ostali odbor? Pritrdil je vsemu, kar sem pripravil, storil in ukrenil — jaz! Moja zasluga in moja event. krivda je torej tudi vsega odbora, seveda le moralno, ne pa tudi dejansko. Morda sem jasen dovolj!...«

Ne da bi se podrobneje spuščali v ta spor, kolikor se tiče dogodkov med člani tedanjega opernega ansambla, dotedanjim intendantom Govekarjem, ki je v sredini meseca novembra 1906 odstopil, in med novim intendantom v osebi prof. Juvančiča, moremo ugotoviti, da je osebna izpremembra v vodstvu imela za posledico neki zastoj v rednem delu gledališča. Res se je Juvančič z vso silo in s svojimi prijatelji vrgel na to, da je pripomogel Ivanu Cankarju v slovenskem gledališču k umetniškemu priznanju, je pa po drugi plati — nedvomno nehote in zaradi premajhne prakse — zaostalo delo v operi. Tako se je zgodilo, da od začetka novembra 1906 do januarja 1907 ni bilo nobene nove operne premiere, temveč so le ponavljali že prej uprizorjena dela. Zlovesče je Govekar ob koncu sezone ugotavljal, da je sezona 1906/07 v svojem prvem mesecu (ko je bil intendant še Govekar) prinesla dve operni novosti, v nadaljnjih štirih mesecih (ko je bil intendant Juvančič) pa zopet samo dve novosti, vso sezono skupaj pa še 9 starih oper, ki so se pele hkratu v slovenskem, če-

Vanda Gerlovičeva v vlogi Amelije in Rudolf Franci kot Riccardo.

škem, ruskem jeziku oziroma tudi v italijanskem; gostovanja ni bilo nobenega...

V tej sezoni z opisano usodo je prišla na slovenski oder druga Donizettijeva opera »Lucia di Lammermoor«. Izbral in v repetoarni načrt jo je postavil nedvomno Govekar in v objavljenem repertoarju jo je še pred sezono postavil na čelo; morda je hotel s tem poudariti značaj sezone, ki naj bi ležal v melodioznosti, ali pa je hotel že v naprej privabiti občinstvo, kolikor je to poznalo značaj in odrsko pomembnost Donizettijeve opere. Toda ta opera ni prišla med prvimi na oder, ker je skušnje zavrla nenadna osebna izpremembra v vodstvu. Tako je prišla na oder šele 22. januarja 1907

v svoji slovenski krstni predstavi. Manj je imela nalogo pokazati slovenskemu občinstvu to značilno Donizettijevo operno delo, kakor pa da bi v prvi vrsti zamašila občutno vrzel, ki je zazijala zaradi nenadnega pretrganja rednih opernihkušenj in nevesče uvedbe novega intendanta v redni potek dela.

Ne da bi Govekar prej sanjal o tem, je ta opera to svojo nalogo v polni meri izvršila. Dasi so jo dali precej skrajšano, je vznemirila gledališko občinstvo, ki je štirikrat napolnilo gledališče. Režiral je Adolf Ranek, dirigiral pa Hilarij Benišek. Glavni uspeh je pripadal vsem solistom, med katerimi so se odlikovali Skalova, Ouřednik, pl. Rezunov in Ranek, več sezon stebri slovenske opere. V nemali meri so sodelovali tudi Slovenci Kočvarjeva, Bukšek in zlasti Betetto, ki je še v isti sezoni zapel v »Prodani nevesti« Kecalala in se uveljavil kot ponos slovenske opere in vsega slovenskega gledališča.

Po poročilih listov je šla opera občinstvu »do srca« in je zelo ugajala, »bolj kot Lohengrin, za nas je za enkrat melodija...« kakor se

glasi eno izmed poročil po prvi repriži.

V obdobju pred prvo vojno se je Donizetti s to svojo opero začasno poslovlil od slovenskega občinstva in je bil z njo sprejet v redni repertoar šele s sezono 1935/36 med obema vojnoma in ostal v repertoarju do druge vojne. Tako je »Lucia« doživela dozdam skupno 29 uprizoritev.

Prekosila jo je Donizettijeva opera »Don Pasquale«, ki je prišla v repertoar slovenske opere šele 1925, pa je doživela že doslej 63 uprizoritev. Mimo tega zaznamuje repertoar slovenske opere v Ljubljani še dve Donizettijevi operi: »Linda di Chamonix« in »Kapljice za ljubezen« (ali »Ljubavni napoj«). Ti dve operi sta doživeli dozdam po šest uprizoritev v času med obema vojnoma. Morda bo to ali drugo Donizettijevo opero prej ali slej na ključje vrglo na dan, ali pa jo bo poiskal gledališnik, opajajoč se nad njihovimi melodijami bolj kakor pa nad priloznostmi, ki bi jih morda ponudila ta ali druga scena iz tega živopisnega dogajanja z režijsko ali dirigentsko nalogo.

jt

LUCIA LAMMERMOORSKA

(Vsebina opere)

Škotski plemiški družini Ashtonov in Ravenswoodov iz Lammermoora že dolgo razdvaja sovraštvo. Lord Ashton je sčasoma osvojil skoraj vsa ravenswoodska posestva in gradove razen ostankov trdnjave Wolfscrag. Navzlic sovraštvu med obema družinama pa se Ashtonova sestra Lucija zaljubi v Edgarda, zadnjega potomca Ravenswoodov.

1. dejanje: Gozd pri gradu Ravenswoodu. Dejanje se začne po kratki uvodni glasbi z zborom lovcev, ki jih je poslal v to okolico poveljnik Ra-

venswoodovih čet, Norman, da bi preiskali pokrajino in dognali neko skrivnost. Lord Henrik Ashton pride v spremstvu Rajmonda Bidebenta, vzgojitelja svoje sestre Lucije. V pogovoru razkrije, da sta njegov ugled in imetje ogrožena zaradi političnih spletk, katerih pa upa, da se bo rešil, če pregovori sestro Lucijo, da bi se poročila z vplivnim lordom Arturoom Bucklawom. Nejevoljen je nad sestro, ki se brani te zveze, a Rajmund ga skuša pomiriti, češ da Lucija preveč žaluje zaradi materine smrti, da bi mogla

Prizor iz Verdijevega »Plesa v maskah«:
Ulrika — Elza Karlovčeva, in zbor.

misliti na ljubezen in zakon. Norman izrazi sumnjo, da Lucija ljubi Edgarda Ravenswooda, ki jo je nekoč rešil iz smrtnih nevarnosti. Ashton se zategadelj silno razburi, kajti Edgard je njegov smrtni sovražnik, hkrati pa ga tudi ovira pri načrtu, da bi sestro omožil z lordom Bucklawom. Kmalu nato javijo lovci, da so pravkar videli Edgarda jezdit tód mimo. Ashton priseže maščevanje.

Spremembra. Grajski park. Lucija pride z družabnico Aliso, da bi posvarila Edgarda pred pretečo nevarnostjo. Strah jo je pred studentem, v katerega je nekoč neki Ravenswood v ljubosumnosti pahnil svojo ženo. Nekoč ponoči se ji je pri studentu celo prikazala bleda prikazen mrtve žene, studenec pa se je pri tem spremenil v kri. Alisa si razlaga to prikazen kot slabo znamenje in prigovarja svoji gospodarici, naj se odpove ljubezni, ki ji bo prinesla nesrečo. Lucija pa neizmerno ljubi Edgarda in je srečna ob njem. Edgard pride po slovo, ker mora odpotovati v Francijo, še prej pa

bi se rad spravil z Lucijinim bratom ter ga zaprosil za roko njegove sestre. Lucija mu svetuje, naj za sedaj še ničesar ne izda o njuni ljubezni. Zaradi njene boječnosti razdraženi Edgard se spomni, da je na očetovem grobu prisegel maščevanje Ashtonu, ki je pogubil njegovo družino. Lucija ga prosi, naj bi se odpovedal sovraštvu in maščevanju, in nekako pomiri njegov srd. Edgard terja od nje, da mu priseže večno zvestobo. Lucija priseže, nakar zamenjata prstana v znamenje zveze in zaobljube. Edgard jo še enkrat spomni prisege in se poda na pot.

II. dejanje. Soba v gradu. Lord Ashton je nemiren, ker sluti, da se bo Lucija še naprej branila poroke z lordom Bucklawom. Pričakuje jo, da bi se z njo o vsem tem pogovoril. Norman ga tolaži, da bodo dolga Edgardova odsotnost, prestrežena pisma obeh zaljubljenecv in podtaknjene klevete o Edgardovi nezvestobi omajale Lucijino trdovratnost. Lucija pa kljubuje bratovi jezi in hoče ostati zvesta prisedgi. Ashton se posluži poslednjega

sredstva: pokaže ji ponarejeno pismo, češ da mu grozi krvnik, če ga ne bo rešila kaka vplivna oseba. Po prigo-varjanju starega vzgojitelja Rajmun-da in da bi rešila brata, se Lucija končno odloči za žrtev in obljubi za-kon Bucklawu.

Sprememba. Dvorana v gradu Ra-venswoodu je slavnostno razsvetljena in okrašena za sprejem lorda Buckla-wa in Lucije pri zaroki. Ashton pri-vede Bucklaw in ga predstavi zbra-nim plemičem. Lucija pride v dvorano vsa strta in žalostna. Brez razsodnosti in moči podpiše ženitno pogodbo. Ne-nadoma pa vstopi Edgard. Vitezi po-tegnejo meče in ga hočejo odstraniti iz gradu. Edgard se sklicuje na svojo pravico in na Lucijino prisego. Ko iz-ve, da je pravkar podpisala ženitno pogodbo, ji sname prstan, prekolne uro, v kateri se mu je Lucija zaoblju-bila in priseže maščevanje vsej družini.

III. dejanje. Poročna dvorana na gradu Ravenswoodu. Gostje se zaba-vajo pozno v noč, Bucklaw in Lucija sta se že umaknila v svoje prostore.

Veselo razpoloženje prekine Rajmund z vestjo, da je Lucija zblaznela in v spalnici umorila soproga z njegovim mečem. Kmalu nato pride Lucija v spalni obleki, z razpuščenimi lasmi in smrtno bleda med goste. Njena zme-denost, obup in nesreča vzbudijo med vsemi sočutje. Njen brat pride in ko vidi, kaj se je zgodilo, zbeži z nesreč-nega kraja, ker ga preganja slaba vest. Lucija se onesvesti. Plemiči jo odnesejo v njeno sobo. Rajmund ob-toži Normana vse nesreče.

Sprememba. Na Ravenswoodovem pokopališču čaka zadnji potomec ne-srečnega rodu, Edgard, svojega na-sprotnika. Zivljenje je zanj brez smisla in zato mirno pričakuje smrti, ki naj bi mu jo zadal Ashtonov meč. Z gradu prihajajo zadnji gosti nesrečne svatbe. Edgard izve od njih, da Lucija umira in da ga želi še enkrat videti. K njej hoče, Rajmund pa ga ne pusti in mu sporoči žalostno vest, da je Lucija že preminula. Edgard se hoče čimprej v smrti združiti z ljubljeno Lucijo in si zabode bodalo v srce, preden mu mo-rejo navzoči to preprečiti.

EMIL FRELIH:

GLASBENA GLEDALIŠČA V LONDONU

Posebno zvrst med londonskimi gle-dališči tvorijo tako zvana glasbena gledališča. Ponajveč uprizarjajo revijo, glasbeno dramo in glasbeno kome-dijo. Po naše bi jim rekli revijska ali operetna gledališča in ta v Londonu prevladujejo. Na vsakem koraku na-letiš na podobno gledališče, še mnogo več je malih varietejskih in kabaret-nih gledališč, se pa po načinu dela oddaljujejo od pravega gledališča.

Mnoga glasbena gledališča uprizar-jajo z umetniško resnostjo kvalitetna glasbeno-dramatska dela in se po pra-vici uvrščajo med najboljša londonska gledališča.

V **Globe Theatre** uprizarjajo z veli-kim uspehom glasbeno igró komponi-

sta Noël Cowarda »Po plesu«. Vsebina je predelana po znanem O. Wildovem odrskem delu »Pahljača Lady Winder-merove«. Predstava prefinjeno poteka v nastrojenju dobe iz tistih »dobrih zlatih časov«, ki ga notranje podkrep-ljujeta vsebina in glasba, zunanje pa scena, razsvetljava in razkošni kostu-mi. V tej predstavi je še prav posebej prišla do izraza eleganca v nastopih in kretnjah igralcev, ki sem jo že tolikanj občudoval na vseh londonskih odrih. Užitek je gledati angleške igral-ce, kako se kretajo in vedejo na odru. V vsakem okolju, v vsaki dobi in v vsakem kostumu se znajo vesti. Tudi pri komikih je bila opazna gracioznost.

Prizor iz »Plesa v maskah«: Amelija (V. Gerlovičeva),
Renato (S. Smerkolj) in zarotniki.

Prizor iz »Plesa v maskah«: Tom — Zdravko Kovač, Renato
— Samo Smerkolj, Samuel — Friderik Lupša.

ki ni nikoli iztirila, niti v najbolj komičnih prizorih.

Spomnim se samo, koliko preglavic zadajo včasih našim igralcem hoja in ponašanje na odru in koliko časa porabijo za takšno vežbanje, angleškemu igralcu pa je to najbrž prirojeno. Zagotovo mnogo pripomorejo k temu jahanje, sabljanje, tenis in podobni športi, ki so tako priljubljeni pri Angležih, in pa možnost, da se mnogo lahko kretajo po salonih in klubih.

V glasbenih gledališčih nastopajo igralci v eni osebi tudi kot pevci in plesalci. Vsestranost je pri njih tako razvita, da ne čutiš v nobeni ter prvini pomanjkljivosti ali večje in manjše sposobnosti na račun druge. In kar je najvažnejše, pevsko besedilo prednašajo z vso igralsko izraznostjo, kot bi ne peli, in vendar je njih pevska tehnika visoko nad povprečjem navadnega operetnega petja.

Glasbena drama »Kralj in jaz«, ki jo je na Oscar Hammersteinov libreto skomponiral svetovnoznani ameriški komponist Richard Rodgers, zagotovo nadkriljuje vsa prizalevanja tovrstnih gledališč.

Dejanje se odigrava v kraljevi palači v Siamu in po obdelavi bi jo lahko imeli za dramo, saj se po vsem dogajanju konča tudi s smrtjo kralja. Vendar prepletajo delo tudi duhovitosti, privrele iz prekipevaločega življenja s takšno neugnanostjo, da se čudiš bogastvu domislic in se jim predaš s polno prešernostjo. Duhoviti dialogi se dramaturško spretno prepletajo v resni, mestoma kar tragični drami. Z mojstrstvom azijskega poeta je prikazano življenje, kakršno v resnici tudi je: nikoli ni toliko žalostno, da ne bi moglo biti veselo, in obratno.

Razkošna Rodgersova glasba, ki jo poznamo iz radia in zlasti iz filma, je podkrepila dejanje sicer z lahko, vendar umetniško vredno glasbo, v kateri se prepletajo arije, ki bi bile v čast marsikateri operi. Njih melodioznost bi se mogla vzporejati z Leharjevimi spevi. Dogajanje na odru spremlja s

čustvenostjo in erotiko, ki te takoj preneseta v deželo orientala. Mnogo je uporabljana folkloristična barvitost siamskega kolorita.

Theatre Royal je uprizorilo to delo v najbolj dovršeni obliki, kar si je sploh mogoče misliti. Odlična predstava, ki jo je režijsko mojstrsko obdelal znani režiser John van Druten, je bila igralsko, pevsko in plesno izvajana brezhibno. V glavnih vlogah nastopata gledališka in filmska umetnika Valerie Hobson, ki jo poznamo zlasti iz filma »Veliko pričakovanje«, in pa silni karakterni igralec Herbert Lom. Izvajanje orkestra je bilo precizno, pevsko prednašanje izvrstno, čeprav vsi pevci ne razpolagajo z lepimi glasovi. Zanimivost predstave so bili plesi in običaji iz Siamu, ki jih je številni baletni ansambel prikazal s pristnostjo in razkošjem, kot ga še nisem videl na nobenem odru. Scena in luč sta poustvarjali tajinstvenost bogatega siamskega dvora, bleščeči kostumi vsi lepoto oblačil in fantastično razkošnost na daljnem Vzhodu. Vse to bajno razkošje se je stapljalo z mojstrskim podajanjem sodelujočih umetnikov, ki so z umetniškim občutjem in intenzivno poglobljenostjo ustvarili vprav fascinirajočo predstavo visoke umetniške ravni.

Ze večkrat imenovana in občudovana zmogljivost angleških gledališč je pri tej predstavi preseгла še tako bujno domišljijo.

Seveda je za našega človeka zanimiva tudi uprizoritev revije, zlasti še ameriške, ki jo poznamo samo iz filmov.

»Pal Joey« se imenuje John O'Hara-va ameriška revija, ki ji je glasbo napisal prav tako Rodgers. Posebnost revije nam je več ali manj poznana iz ameriških filmov. Vsebina je skopa ali je pa sploh ni. »Pal Joey« revija je imela bolj namen pokazati Joeeya, kaj vse zmore v petju, plesu in igri, ki ga je spretno, živahno in z velikim znanjem podajal Richard France. Okrog njega so se spletale več ali manj du-

hovite zgodnice, v katere so bila zapletena sama lepa dekleta, ki tudi izvrstno plešejo in včasih kaj zapojejo.

Takšna revija je živo nasprotje glasbenih iger. S svojim razkošjem in lepimi plesalkami, živahnimi dovtipi in naravnost pobesnelim ritmom glasbe in petja človeka sicer za dve uri razvedre, ko pa zapusti gledališče, ostane

hladen kot je hladen londonski zrak, četudi je bilo poleti.

Hotel sem spoznati vse oblike gledališkega delovanja v Angliji in zadovoljen sem, da se mi je ta želja izpolnila. Mogel sem spoznati visoko umetniško raven londonskih gledališč, do katerih se je dvignilo moje spoštovanje.

TRJE DELOVNI JUBILEJI

Malone vsako sezono v zadnjih letih smo v gledališču slavili številne jubileje pevcev, igralcev, režiserjev in dirigentov, ki so bodisi kmalu po prvi svetovni vojni ali pa nekateri celo še pred njo pristopili k našemu gledališču in vsak po svojih močeh veliko pripomogli k rasti in razvoju naše osrednje kulturne ustanove. Ti umetniki so imeli na odru jubilejne predstave, pri katerih so jih počastili predstavniki naših gledališč in seveda predvsem tudi občinstvo, kateremu so

v dolgi dobi svojega umetniškega ustvarjanja razdajali svojo umetnost. Vendar vsi ti jubileji veljajo vselej samo za umetnike prvake, ki so daljšo dobo bili v prvih vrstah naših gledaliških ustvarjalcev in poustvarjalcev. V gledališču, zlasti v Operi, pa imamo še številne druge ansamble, katerih delo ni tako individualno in občinstvu vidno, ki pa je v kolektivnem naporu vsega ansambla za razvoj in uspeh ustanove prav tako važno in po svoje tudi pomembno. Tudi v teh naših ostalih ansamblih imamo vestne in delovne člane, ki leto za letom posvečajo svoj trud ustanovi, dokler se jim ne nabere poslednji delovni jubileji in se večinoma sicer težko, vendar vsi nekako tiho poslove od gledališča, ki so mu posvetili svoja najboljša leta in moči. Ti jubileji gredo malone vsi tiho in neopaženo mimo nas, velikokrat se celo v samem gledališču zavemo, da se je nekdo poslovil z delovnega mesta, kjer smo ga bili leta in leta vajeni vsak dan videti, šele ko ga že nekaj časa več ni.

Tako imamo torej jubilate v orkestru, zboru, baletu, tehničnem ansamblu in v administraciji, če da se doslej teh jubilejev skoraj nikoli niti v svojem krogu nismo spomnili. Na pobudo sindikalne podružnice našega gledališča smo v zadnjem času v Operi pregledali zaenkrat tehnični ansambel in ugotovili v njem nekaj članov, katerih dolgoletno delo sicer gotovo nikakor ne pomeni umetniške prelomnice v razvoju našega gledališča, ki so pa

Tomislav Iglič

vsak na svojem mestu bili vedno vestni in predani naši ustanovi in zato zaslužijo, da se jih vsaj s kratkimi besedami spomnimo v našem listu.

Najstarejši tehnični sodelavec v Operi je danes vsekakor **Tomislav Iglič**, ki je pri nas že petdeset let biljeter pri predstavah. Iglič se je rodil 1. 1881, v gledališču pa je nastopil honorarno službo biljeterja v mesecu oktobru leta 1904, ko je bil intendant Fran Govekar. V svojem rednem delovnem času je bil Iglič najprej krojaški pomočnik, nato mestni sluga in končno dolga leta inkasant Mestne elektrarne, kjer je bil vedno na glasu kot izredno zanesljiv in vesten delavec. V večernem ali popoldanskem času pa že petdeset let opravlja v Operi službo biljeterja in je zato danes neka posebej živa kronika vseh predstav našega gledališča, saj menda ves ta čas malone ni bilo nobene, pri kateri ne bi bil navzoč. Spominja se vseh pevcev in igralcev — takrat so bile v isti hiši predstave slovenske Opere in Drame pa še predstave nemškega gledališča — spominja se še prvih Betettovih nastopov, nadalje Verovška, Ofelskega, Ouřednika, Skalove, Rozumova, Romanovskega, Levarja še kot izvrstnega baritonista, Nučiča in kdo bi še naštel imena vseh nešteti pevcev in igralcev,

ki so se v petdesetih letih udeleževali na našem odru. Spominja se še najstarejših članov zbora, za katerega pravi, da je bil sicer v primeri z današnjim zborom silno maloštevilen, a da so bili v njem sami izbrani pevci s prekrasnimi glasovi (Lumbar, Pipp, Štamcar itd.), »ki so zapeli iz vse duše in iz vsega srca, bolje kot pozneje še tako številen zbor«. Ni še pozabil nekdanjih dramskih predstav »Divjega lovca«, »Rokovnjačev«, »Desetega brata« z Verovškom kot Krjavljem, nadalje »Lo-hengrina« z Ouřelskim ali »Rigoletta« z Rozumovim in tako brez konca in kraja. Vendar Iglič našemu gledališču ni posvetil samo svojih moči kot biljeter, temveč je tudi med svojimi otroci, ki jih je vse lepo vzgojil in doštudiral, namenil hčerko gledališču: Jelka Igličeva je že vrsto let priznana solistka v mariborski Operi.

Poleg Igliča imamo še dva jubilaranta: **Ludvik Jeršin** je v Operi tudi že tri-deset let glavni biljeter, ki skrbi poleg tega tudi za prodajo in razpečevanje Gledališkega lista in dnevnih plakatov, **Ludvik Wohlmüt** pa je petindvajset let na odru dekorater.

Vsem trem jubilarantom je za vestno delo izrekla zahvalo in priznanje uprava SNG, na tem mestu pa jim prav tako čestitamo tudi mi.

Popravek

V 1. številki našega letošnjega opernega Gledališkega lista (Verdi »Ples v maskah«) smo objavili kritike o gostovanju naše Opere v Trstu v juliju t.l. V kritikah, ki smo jih ponatisnili iz »Primorskega dnevnika« nam je izpadel podpis recenzenta (-ù) **Pavla Merkuja**, razen tega je bilo v objavljenem članku tudi nekaj tiskovnih napak, od katerih naj tu popravimo vsaj dve. Na strani 18 se mora stavek pravilno glasi: »Tedad žive junaki prastare makedonske legende resnično pred nami v

vsej svoji prvinski moči, tedaj je vse, glasba, barve, ples resnično in živo pred nami, še bolj resnično in živo od ljudi, ki prisostvujejo predstavi vsak s svojimi stvarnimi mislimi, veselji (namesto: vselej) in težavami.« Na strani 22 pa se mora stavek v oklepaju pravilno glasi: »saj je ta opereta veren nasprotek (namesto: nasprotnik) šegavih in hudomušnih igrice Miroslava Vilharja!« Še nekaj manjših napak, ki pa ne kaze smisla, naj, prosimo, bralec popravi sam!

BELEŽKE

Solisti naše Opere Vilma Bukovčeva, Maruša Patikova, Miro Brajnik in Samo Smerkolj so po koncu pretekle sezone gostovali v Linzu s koncertom opernih arij, ki ga je pri klavirju spremljal Bogo Leskovic. Kritike v časopisih »Tagblatt«, »Linzer Volksblatt« in »Neue Zeit« se vse strinjajo v ugotovitvah, da so vsi štirje ljubljanski pevci izpričali izredno lep in močan glasovni material, kakršnega v Linzu že dolgo niso čuli. Koncert je dosegel pri občinstvu izredno lep umetniški uspeh, kar je razvidno tudi iz dejstva, da so morali pevci po končanem programu dodati še številne arije. Vilma Bukovčeva je pela arijo iz Gluckove »Alceste«, arijo o mesečku iz »Rusalka«, arijo Lize iz »Pikove dame«, arijo Leonore iz »Moči usode« in arijo iz »Madame Butterfly«. Dodati je morala še arijo Tosce in Mimi iz »Boheme«. Razen tega sta skupno z Brajnikom zapela še duet iz »Madame Butterfly«. Maruša Patikova in Samo Smerkolj sta pela duete iz »Don Juana« in »Rigoletta«, Patikova pa se je še posebej izkazala z arijo »Sneguročke« iz opere Rimskega-Korsakova. Brajnik je zapel arijo vojvode iz »Rigoletta«, Cavara-dossija iz »Tosce« in Tamina iz »Čarobne piščali«. Samo Smerkolj je zelo ugajal z arijo iz »Jevgenija Onjegina«, »Traviate«, »Rigoletta« in »Plesa v maskah«. Vsak posamezni pevec je bil pri kritiki deležen podrobnega priznanja in pohvale.

Ker je prav v tistih dneh bila Avstrija precej prizadeta zaradi velikih povodnj, so naši pevci drugi dan priredili še en koncert, čigar čisti dobiček je bil namenjen v korist poplavlencev. Zaradi velikega uspeha prvega koncerta je bil tudi ta koncert takoj razprodan. Plemenita poteza naših pevcev je vzbudila splošno priznanje, zaradi česar se je pevcem priskrbelo zahvalil tudi župan Linza dr. Koref.

Sarajevska Opera bo imela v tej sezoni na sporedu Verdijevega »Othella«,

Wagnerjevega »Lohengrina« in Gotovčeveo opero »Morana«. Baletni ansambel bo priredil baletni večer z Brahmovimi »Variacijami na Haydnovo temo«, Gotovčevim »Simfoničnim kolum«, Čajkovskega »Francesco da Rimini«, Pozajičeveo »Djeverušo« in Baranovičevim »Svatovcem«. Razen tega baletnega večera bo balet uprizoril še eno celovečerno baletno delo, ki pa še ni dokončno izbrano.

Opera Hrvatskega narodnega gledališča na Reki je začela svojo sezono s premiero Mozartove Opere »Don Juan« v režiji Kalmana Mesariča in pod glasbenim vodstvom dirigenta Vlada Benića. Vlogo done Ane je pela članica naše Opere Vanda Gerlovičeva.

Kot prvo premiero v sezoni zagrebške Opere so z velikim uspehom uprizorili Massenetovega »Wertherja« z Rudolfom Franclom v naslovni vlogi in z Marijano Radev v vlogi Charlotte. Isto vlogo bo pela tudi Nada Putar. Uprizoritev je glasbeno naštudiral dirigent M. Bašić.

Opera makedonskega narodnega teatra v Skoplju bo v novi sezoni uprizorila Puccinijevo »Madame Butterfly«, Mozartovo »Figarovo svatbo« in Verdijevo opero »Ples v maskah«, baletni ansambel pa bo uprizoril balet makedonskega skladatelja Trajka Prokopijeva »Borjana« in Čajkovskega »Spečo krasotico« (Trnuljčico).

Dirigent in skladatelj Boris Papan-dopulo je nedavno dokončal novo opero »Rona«, ki jo je uglasbil po drami Antona Leskovca »Dva bregova«. Opero je sprejela v svoj repertoar reška Opera, ki jo bo uprizorila predvidoma v mesecu februarju prihodnjega leta.

Zagrebška Opera bo meseca januarja odšla na tritedensko gostovanje v London. Na tem gostovanju bo uprizorila med drugim tudi Stravinskega opero »Razuzdančevo življenje« (The Rake's Progress), ki bo s tem doživela svojo premiero v Londonu. Na-

lašč za to gostovanje bodo tudi naštu-dirali Borodinovo opero »Knez Igor«. Pri tem gostovanju v Londonu bodo sodelovali tudi nekdanji naši pevci Jo-sip Gostič, Rudolf Franci in Valerija Heybalova k. g.

Skladatelj Nikola Hercigonja je do- končal svojo prvo opero oratorijskega značaja »Gorski vijenac« po znani Njegoševi pesnitvi.

Splitška Opera bo uprizorila v tej sezoni Borodinovega »Kneza Igorja«, Gluckovega »Orfeja in Euridiko«, Me-notijevega »Konzula«, eno Wagnerjevo opero (»Večnega mornarja« ali »Lo-hengrina«) in eno domače operno delo. V Splitu uprizarjajo tudi opereto in bodo letos poleg ponovitve Tijardovi-čeve »Male Floramye« in »Splitških akvarelov« uprizorili še Kalmanovo »Silvo«, Nedbalovo »Poljsko kri« in Offenbachovo »Lepo Heleno«. Balet bo uprizoril v koreografiji Ane Roje Go-tovčeve »Simfonično kolo«, Prokofjeva »Romea in Julijo«, Čajkovskega Peto simfonijo in Bombardelijev balet »Tu-jec«.

Gian Carlo Menotti, ameriški sklada-telj italijanskega rodu, ki je znan po svojih operah »Konzul«, »Medium« in »Telefon«, je skomponiral novo opero, za katero je tudi sam napisal besedilo. Operi je ime: »The Saint of Bleacher Street«, uprizorili pa jo bodo novem-bra v New York Cityju. Delo ima tri dejanja, v katerih nastopa 8 glavnih oseb in zbor.

Občinska Opera v St. Louisu (Mis-souri) ima predstave v amfiteatru v Forest Parku, ki ima prostora za 12.000 ljudi. Geldališče uprizarja opere in glasbene komedije. Novo sezono so za-čeli z glasbeno komedijo Irvinga Ber-lina »Call me Madame«.

Gershwynovo opero »Porgy and Bess«, ki jo pravkar izvaja po Evropi ansambel ameriških črncev, bodo v Münchenu posneli kot barvni film, in sicer v dveh ali celo treh jezikih. Črnski ansambel bo s to opero ver-jetno prišel gostovat tudi v Jugosla-vijo.

English Opera Group bo uprizorila v gledališču Sadler's Wells novo Brit-tenovo opero »The Turn of Screw« (Vijak), ki bo tako po uprizoritvi v Benetkah doživela prvo uprizoritev v Angliji. V Londonu bodo letos uprizo-rili še štiri angleške opere, in sicer: Berkeley »Nelson«, Berkeley »The Din-ner Engagement«, Walton »Troilus and Cressida« in Tippett »The Midsum-mer Marriage«.

Angleški Stoll Theatre je v mesecu oktobru uprizoril Honeggerjevo »Sveto Ivano« z Ingrid Bergmanovo v glavni (govorni) vlogi.

V Cincinnatiju (USA) napovedujejo za letošnjo sezono poleg večinoma ita-lijanskega repertoarja tudi Smetanovo »Prodano nevesto«.

V Augsburgu imajo poleg drugega na sporedu Bergovo opero »Wozzeck«, Hermann Reutterja »Vdovo iz Efeza«, Egkovo opero »Columbus« in »Čarobne gosli« istega skladatelja.

V Kölnu bodo uprizorili Montever-dijevo opero »Incoronazione di Poppea« in dve enodejanki: Peragallo »La Gita in Campagna« in »Dantonova smrt« ali »Proces« skladatelja von Einema.

Münchenska opera ima na sporedu poleg drugega: Egkove »Čarobne gosli«, Händlovega »Julija Cezarja«, Orff-Monteverdijevega »Orfeja«, Orffovo opero »Triumf Afrodite«, Verdijevega »Simona Boccanegra« in Charpentierovo »Luizo«.

V Oldenburgu bodo uprizorili »Je-nufo«, »Macbeth«, »Daphne« (Strauss), »Schneider Wiebbel« (Lothar) »Der Mond« (Orff) in »Rodelinda (Händel)«.

Wiesbaden napoveduje tudi opere: Gluck »Orfej«, »Čarobna piščal«, »Un-dine«, »Siegfrid«, »Jakobinec« (Dvořak), Matrimonio Segreto«, »La Vedova Scaltra« (Wolf - Ferrari), »Julietta« »Martimonio Segreto«, »La Vedova svetovno premiero Vogtve opere »Die Stadt hinter dem Strom«.

V Milanu je Teatro Nuovo v poletni sezoni uprizoril tudi tri novejša dela: Camussi »Il Volto della Vergine«, Gui-do Ragni »La Caccia Infernale« in Alle-gra »I Viandanti«.

V Frankfurtu nameravajo uprizoriti Rolfa Liebermanna »Penelopo«, ki je z uspehom prebila krstno predstavo na letošnjem salzburškem festivalu.

V Pesaru bodo v spomin skladatelja Zandonaija uprizorili njegovo opero »I Cavalieri di Ekebu«.

Italijanski Radio (RAI) ima za to sezono naslednji operni spored: Verdi »Don Carlos«, Puccini »Turandot«, Rossini »Viljem Tell«, Verdi »Ples v maskah«, Cimarosa »Chi dell'altrui si veste presto si spoglia«. Po novem letu ima RAI na sporedu tri Monteverdijeve opere: »Orfej«, »L'Incoronazione di Poppea« in »Il Ritorno di Ulisse«, nadalje Glinkovega »Ivana Susanina«, Rimskega Korsakova »Ivan Grozni«, Mascagni »Silvano«, Catalani »Loreley«, Pizzetti »Fedra«, Stravinski »Mavra« in »Le Rossignol«, Alban Berg »Vozzeck« in še vrsto popularnejših oper.

V Baslu so uprizorili Willi Burkhardovo opero »Črni pajek«, ki jo je skladatelj napisal po noveli švicarskega pisatelja Jeremiasa Gotthelfa. Isto snov je že bil uporabil za opero tudi Heinrich Sutermeister.

V Teatru Colon v Buenos Airesu uprizarjajo Verdijevega »Falstaffa« z basistom Giuseppom Taddejem v naslovni vlogi in pod vodstvom dirigenta Alberta Eredeja.

V Zürichu bodo v novi sezoni prvič uprizorili Verdijevo opero »Aroldo«, Liebermannovo »Penelopo«, Jean Françaix »Le Diable Boiteux«, Milhaud »Les Malheurs d'Orphée« Schibler »Die Füsse im Feuer«, »Oberon«, Stravinski »Renard«.

V Lucernu bodo prvič uprizorili Sutermeisterovo opero »Rdeči čevlčki« in Smetanov »Poljub«.

V Mestnem gledališču v Mainzu so uprizorili Pfitznerjevo glasbeno legendo »Palestrina«.

V Essenu so uprizorili dve enodejanki, Stravinski »L'Histoire du Soldat« in Orff »Die Kluge«.

Züriški festival je bil letos posvečen Richardu Straussu. Uprizorili so »Kavalirja z rožo«, »Ženo brez sence«, »Capriccio« in »Arabello«.

Skladatelj Ernest Křenek, čigar opera »Jonny svira« smo pred vojno uprizorili tudi v Ljubljani, je pred kratkim napisal novo opero komornega značaja »Temne vode«, ki so jo kot svetovno premiero uprizorili letos v Dormstadt. Novo Křenekovo delo je pevno in je imelo lep uspeh.

Mestno gledališče v Strasbourgu ima za letošnjo sezono naslednji spored: A. Bourbon in F. Adam »Conte de Noel« (krstna uprizoritev), Massenet »Marija Magdalena«, Honegger in Ibert »Orliček«, Prokofjev »Zaljubljen v tri oranže« (prvič v Franciji), in nadalje: »Othello«, »Tristan«, »Le Roi d'Ys«, »Mignon«, »Fra Diavolo«, »Don Juan«, »Fidelio« in »Konzul«.

V jesenski sezoni v Bergamu (Italija) so uprizorili šest novih del: Malipiero »Il Festino« in »Donna Urraca«, Raffaele Cumar »Rubabrice e Gonfiagote«, Giulio Viozzi »Allamistakeo«, Piero Giorgi »La Toto di Fra« in Alberto Sorresina »L'Amuleto«.

Milanska Scala bo začela sezono 7. decembra s Spontinijevo opero »La Vestale«.

Duke Ellington, znani klarinetist ameriških jazz orkestrrov, je dokončiral opero iz zgodovine črncev v Zedinjenih državah. Glasbena osnova dela je na pol operna in na pol revijska.

Glavno vlogo v Rimskega Korsakova operi »Zlati petelin«, ki so jo v Londonu izvedli v čast švedskega kralja in kraljice, je pela ameriška črnska sopranistka Mattiwillda Dobs. Ameriška pevka je iz države Georgije in je imela že velike uspehe pri nastopih v milanski Scali in v londonski Covent Garden. Predstavo »Zlatega petelina«, ki jo je Rimski Korsakov napisal po satirični Puškinovi basni, je dirigiral Igor Markevič.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.
Predstavniki: Juš Kozak. Urednik: Smiljan Samec.
Tisk tiskarne »Slovenskega poročevalca«. Vsi v Ljubljani.

Časopisno-založniško podjetje SZDL

„NAŠ TISK“

V LJUBLJANI

izdaja:

„Slovenski poročevalec“

najbolj razširjeni slovenski dnevnik-jutranjik

„TUT“ („Tedenska tribuna“)

najzanimivejši in najbolj priljubljeni slovenski tednik

„Tovariš“

edina slovenska ilustrirana revija v bakrotisku, s prilogo
»Rast in lepote naše domovine«

„Kaj veš, kaj znaš?“

ugankarski list »Slovenskega poročevalca«, edini slovenski
enigmatski list

Knjige

leposlovne in druge vsebine v lični opremi in po nizki ceni

Otroške slikanice

najlepše in najprimernejše branje za mladino

POSTANITE NAROČNIKI NAŠIH LISTOV!

KUPUJTE NAŠE KNJIGE!

„NAŠ TISK“ LJUBLJANA, Tomšičeva ulica 5
telefon 23-522 do 23-526.

PEKARNA „ŠENTVID“

*Vam nudi dnevno svež
kruh in pecivo!*

*Cenjenim odjemalcem se
vljudno priporočamo!*

Uprava pekarn „Šentvid“:
Šentvid 8, tel. 27-90

Prodajalne: Šentvid 22
Šentvid 64
Celovška 144
Šišenska 57

Grosistično trgovsko podjetje

»Tekstil«

Ljubljana - Ciril-Metodova 3

„TORBICA“ LJUBLJANA,
Jesenkova 3
Telefon: 21-324

izdeluje kovčke, aktovke, damske
torbice, listnice in denarnice ter se
priporoča cenjenim odjemalcem!

Trgovsko podjetje

»NOVOST«

A Ti, torbico bi potrebovala!

B Dobro, kupi jo pri podjetju

„NOVOST“ v pasaži nebotičnika;

tam so sedaj znatno znižali cene.

A Potem si pa še ti tam kupi aktovko. Pravijo, da ima to novo ustanovljeno podjetje veliko izbiro vse usnjene galanterije.

B Pa res, bova že kaj primernega našli, saj ima podjetje tudi podružnico v Nazorjevi ulici.

A Torej — NOVOST pasaža nebotičnika

B NOVOST — Naborjeva ulica.

„VINO“ KOPER

se priporoča za obisk v svojih obratih:

RESTAVRACIJA, Gradišče 13

TOČILNICA, Titova cesta 12

ki nudita gostom originalna istrska vina: malvazijo, refoško, kabernet, barbera, merlot, pinot, moškat, ter mrzla in topla jedila.

Vedno sveže morske in sladkovodne ribe

Znano podjetje

»Drogerija«

ima priznano najboljše
kozmetične preparate
v svojih drogerijah
in parfumerijah:

- »Zorka«, Čopova 5
- »Danica«, Titova 20
- »Nevenka«, Miklošičeva
cesta 31
- »Majda«, Židovska 1
- »Slavica«, Mestni trg 4
- »Mojca«, Celovška 64
- »Nada«, Nazorjeva 3
- »Jelka«, Titova 53

BORIS V. SIMANDL

LJUBLJANA, MESTNI TRG 8, TELEFON 20-407
MEHANIČNA DELAVNICA

popravlja: pisalne, računske, knjigovodske stroje,
registrirne blagajne »National«

»AVTOTEHNA«

LJUBLJANA, Celovška c. 38
BEOGRAD, Brankova ul. 18

ima v svojih konsignacijskih skladiščih stalno na zalogi veliko izbiri nadomestnih delov za vozila tovarnih: **GENERAL MOTORS**: Opel, Chevrolet, Pontiac, Oldsmobile, Buick, Cadillac, GMC, Vauxhall in Bedford — **OM**: OM - Supper Orione, OM-Orione, OM-Super Taurus, OM-Taurus, OM-Leoncino, kakor tudi ves avto-, elektro- in dieselmaterijal koncerna **BOSCH**. Poslužite se naših najmodernejših servisov GM, OM in BOSCH v Ljubljani, Celovška cesta 38 in BOSCH servisa v Beogradu, Karadorđeva ul. 63.

OBRTNA NABAVNO-PRODAJNA ZADRUGA

elektrotehničnih obrti LR Slovenije r. z. z o. j. v Ljubljani
Gospodarska cesta 16, tel. 30-819

posreduje nabavo orodja in materiala ter vnovčenje izdelkov in uslug svojih članov, prevzema vsa elektrotehnična dela, daje strokovna pojasnila in nasvete.

Pohištvo po želji — Pohištvo serijsko — Rezan in tesan les, lesonit, parket, vezane in panel plošče itd., itd. — Vam ob vsakem času dobavi po konkurenčnih cenah

»LES - LJUBLJANA«

Centrala za FLRJ, Ljubljana, Parmova 37

ali naše poslovalnice v vseh večjih mestih. — Lastni atelje za notranjo opremo.

»LABOD«

kemična čistilnica, pralnica in barvarna,
Ljubljana, Poljanski nasip 6

Impregniramo vetrne jopiče, dežne plašče, šotore in podobno. Kemično čistimo in barvamo vse vrste oblek in tkanin. Plisiramo svilen in volnen blago. Peremo, mongamo in likamo perilo.
Poslovalnice: Poljanski nasip 4, Titova cesta 3, Pražakova ul. 12, Celovška cesta 53.

»NIKO«

TOVARNA KOVINSKIH IN
ELEKTROMECHANSKIH IZDELKOV

✓ ŽELEZNIKI

Precizne tehtnice
Apotekarske tehtnice
Analitske tehtnice
Laboratorijske centrifuge
Ambulantne centrifuge
Laboratorijska mešala

**To so posebnosti naše proizvodnje,
ki jih priporočamo**

Brzljavni naslov: „NIKO“ ŽELEZNIKI — Telefon: ŽELEZNIKI 10
Železniška postaja: ŠKOFJA LOKA

„Tekstil-Obutev“

na veliko

LJUBLJANA, Nazorjeva ulica 4

Stalna zaloga tkanin za večerne moške in ženske obleke.

Največja izbira tekstilnih potrebščin za opremo gospodinjstva.

Pekarna „Ajdovščina“

Ljubljana, Gosposvetska cesta 7 (telefon 22-377)

KRUH, PECIVO, DROBTINE, PREPEČENEC,
PRESTE, KEKSI, BONBONI, ČOKOLADA

DVAKRAT DNEVNO SVEŽE PECIVO!

SPREJEMAMO NAROČILA!

OBISČITE SLASČIČARNE

„MEDENJAK“

LJUBLJANA-SIŠKA, CELOVŠKA 69 IN SENTVID 89

kjer nudimo dnevno sveže pecivo, domače kekse vseh vrst, bonbone, čokolado, brezalkoholne pijače itd. Sprejemamo naročila za razne prireditve in druge prilike. MEDENJAKE in ČAJNO PECIVO dobavljamo tudi GROSISTIČNIM podjetjem. Informacije osebno ali telefonično na št. 20-876.

Podjetje

OPTIKA LJUBLJANA

Trg revolucije 4 — Telefon 22-533

IZDELUJE IN STROKOVNO POPRAVLJA VSE VRSTE OČAL. IZVRŠUJE VSA OPTIČNA POPRAVILA. — SONČNA OČALA STALNO V ZALOGI.

TRGOVSKO PODJETJE »MERKUR« V LJUBLJANI

sporoča vsem svojim odjemalcem, da ima v zalogi galanterijsko in modno blago v veliki izbiri. — Cene nizke — postrežba solidna.

Blago lahko nabavite v naši grosistični trgovini — Trubarjeva cesta 29 — »MERKUR«, Ljubljana — trgovina na debelo.

*Zapomnite si,
da boljših
bonbonov od*

99 **ŠUMI** 66
ni!

*Poskusite naše
specialitete:*

- FONDANT
- ŽELE
- MELITA
itd.

Grosistično trgovsko podjetje z barvami in laki

»**MAVRICA**«

Ljubljana, Resljeva cesta 1

Telefon številka 21-256, 21-488

priporočā

v nakup vse vrste premaznega materiala, kot laneni firnež, oljnate barve in lake, vse vrste čopičev in ves v to stroko spadajoči material po najnižjih grosističnih cenah v svojih skladiščih, in sicer:

SKLADIŠČE EN - GROS — Ljubljana, Titova c. 33 (Javna skladišča) tel. 32-561.

SKLADIŠČE EN-GROS — Rijeka, Aldo Colonello št. 6, tel. štev. 33-07.

VABILO NA SUBSKRIPCijo

Ivan Prijatelj

KULTURNA IN POLITIČNA ZGODOVINA SLOVENCEV

1848—1895

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE se je odločila, da izda za deseto obletnico svoje ustanovitve v teku leta 1955 celotno Prijateljevo »Kulturno in politično zgodovino Slovencev«. — To velikansko, skoraj tri tisoč strani obsegajoče delo sodi nedvomno med najpomembnejše znanstvene prikaze našega kulturnega in slovstvenega razvoja v razdobju od *marčne revolucije 1848 do nastopa slovenske moderne 1895.*

Delo našega odličnega literarnega zgodovinarja bo objavljeno v vsem obsegu, brez slehernih okrajšav, tako, kakor se je ohranilo v rokopisu. Uredništvo besedila je DZS zaupala prof. Antonu Ocvirku in se z njim dogovorila, da bo delu oskrbel tudi vse potrebne literarno-zgodovinske opombe. Uvodno študijo o Prijateljevi monografiji ter njenem pomenu pa bo prispeval Boris Zihelr.

Prednaročniki na to delo imajo znatne ugodnosti in olajšave. Predvsem si s prednaročilom zagotovijo to pomembno delo, pri katerem se bo naklada ravnala v glavnem po številu prednaročnikov.

Subskripcija se je pričela z oktobrom 1954, zaključila pa se bo nepreklicno 31. januarja 1955.

Kdor naroči kompletno Prijateljevo »Kulturno in politično zgodovino Slovencev« v predpisanem času, dobi komplet, vezan v platno, za 2800 din (prodajna cena po izidu bo 3200 din), komplet, vezan v polusnje, pa za 3280 din (prodajna cena po izidu bo 3680 din).

To naročnino prednaročnik plača v osmih zaporednih mesečnih obrokih po 350 din, oziroma po 420 din. Kdor pa plača celotno naročnino takoj pri naročilu, ima od subskripcijske cene še izreden popust v znesku 200 din.

Obročno plačevanje se prične z mesecem naročila.

Državna založba Slovenije,

Ljubljana, Mestni trg 26 — Oddelék za knjižne zbirke

